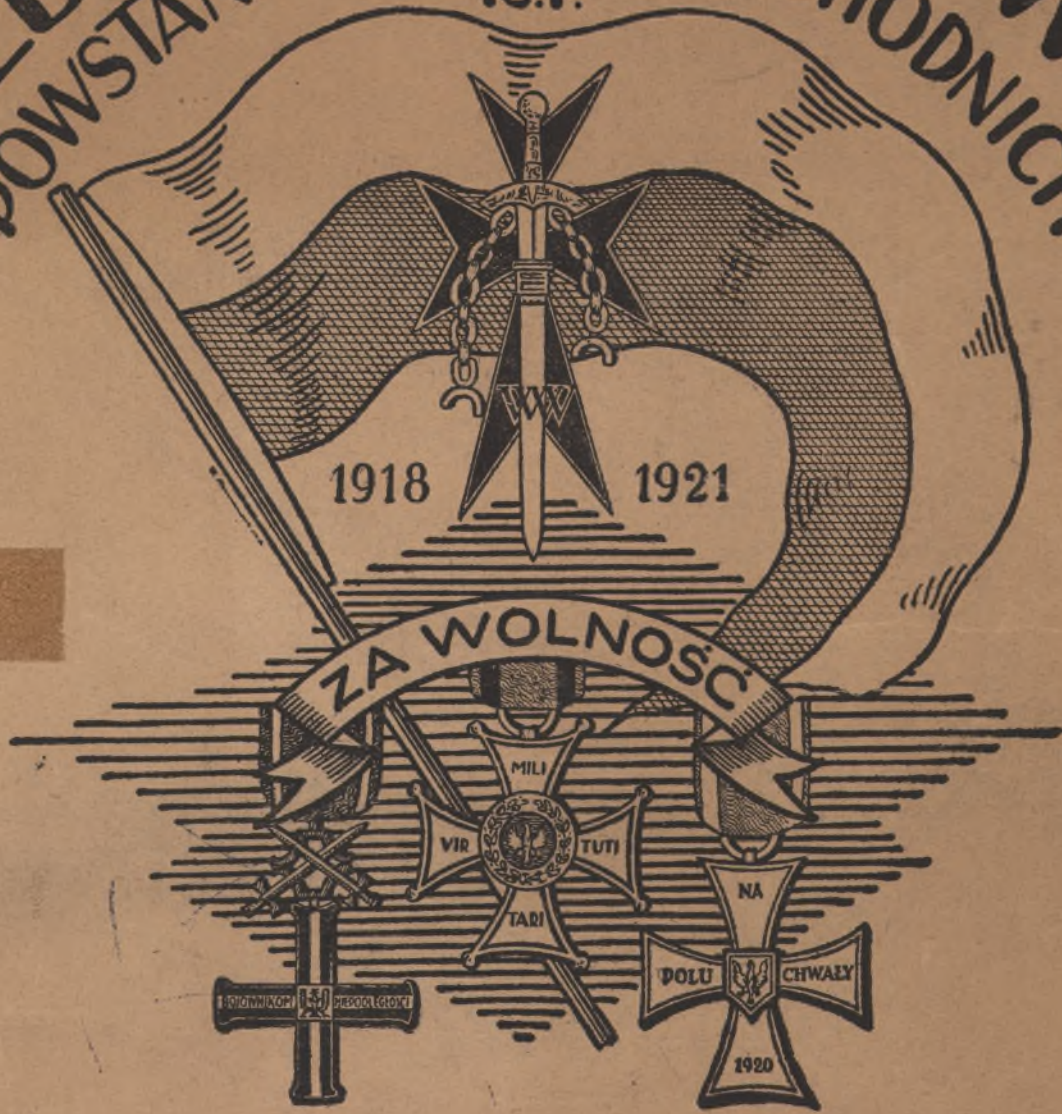

ALBUM PAMIĄTKOWY POWSTAŃCÓW ZIEM ZACHODNICH R.P.

Nr 1

Rok 1937

EX-LIBRIS

WOJEWÓDZKIEJ
I MIEJSKIEJ
BIBLIOTEKI
PUBLICZNEJ
IM. EMANUELA SMOŁKI
W OPOLU

Album Pamiątkowy

Powstańców Ziemi Zachodniej R. P.

1918 — 1921

943.8

P16nm

3845 ś

~~53894~~

ZBIORY SŁĄSKIE

Słowo wstępne

Oddajemy w ręce powstańców i najszerszych mas ludności całej Polski pierwszy miesięcznik naszymi okólnikami zapowiedzianego Albumu Pamiątkowego Powstańców w celach i zamiarach, o których uważamy sobie za obowiązek poinformować poniżej nieco dokładniej i obszerniej.

Album Pamiątkowy Powstańców Ziemi Zachodnich R. P., który odtąd ukazywać się będzie jako miesięcznik, ma stanowić pewnego rodzaju publiczne, wszystkim dostępne archiwum najdroższych nam wspomnień i pamiątek z bohaterskiego powstania i walki zbrojnej ziem zachodnich. Jako taki zawierać on będzie przede wszystkim fotografie uczestników walk o wyzwolenie Wielkopolski, Pomorza i Śląska z krótkim opisem działalności naszych bohaterów oraz skorowidzem alfabetycznym. Album jest wydawnictwem samodzielnym, od nikogo niezależnym i żaden kierunek partyjny nie ma i nie może mieć na wydawnictwo Albumu najmniejszego wpływu. —

Pojęcie walki o wyzwolenie Wielkopolski, Pomorza i Śląska wydawnictwo Albumu Pamiątkowego bierze i stosuje w sensie bardzo szerokim. Nie chcąc nikogo pominąć i wychodząc z założenia, że uczestnikami walki o wolność i zjednoczenia naszych ziem zachodnich z Macierzą są nie tylko ci, którzy walczyli z bronią w ręku i którzy polegli na frontach bojowych, ale i ci, którzy w jakikolwiek czynny sposób w Sokolstwie i Harcerstwie, w P. O. W., w Radach Robotniczo-Żołnierskich, w Straży Ludowej, w Straży Obywatelskiej i w innych niepodległościowych organizacjach przyczynili się do oswobodzenia ziem Polski Zachodniej, Wydawnictwo Albumu Pamiątkowego zamieszczać będzie w nim podobizny działaczy, tak mężczyzn, jak i kobiet, księży, oficerów i szeregowych, zasłużonych bohaterów tego zbiorowego wysiłku, który w wyniku swoim dał nam wyzwolenie i zjednoczenie z Macierzą. Podobizny i krótki opis działalności poległych powstańców niech zgłoszą do Albumu ich pozostali przy życiu rodzice, wdowy i dzieci. Podobizny i rys działalności zasłużonych, jeszcze dziś żyjących uczestników akcji niepodległościowej i zbrojnej niech nam nadesła organizacje, komitety i komisje społeczno-narodowe, których zadaniem jest szerzenie pamięci i czci dla osób w przelomowych latach naszej niewoli szczególnie Ojczyźnie zasłużonych. —

Pominąć w tej pracy nie wolno nikogo, wszystkim trzeba oddać to, co im się należy za pracę dla Polski i za walkę o Jej wolność. Z kart naszego Albumu Pamiątkowego poznaże Polska dzisiejsza, przyszłe jej pokolenia i Rodacy nasi na obczyźnie tych wszystkich, którzy przyczynili się swą pracą, ofiarą życia i krwi swojej do wyrabiania Jej obszernych, niepodległych granic. —

W przekonaniu, że zamiary i cele naszego wydawnictwa zjedną nam w szerokich masach ludności całej Polski jak najwięcej oddanych wspólnej sprawie współpracowników, apelujemy do powstańców, do wdów i dzieci po poległych bohaterach o nadsyłanie nam podobizn i krótkich opisów działalności zasłużonych powstańców i niepodległościowców. Niechaj na kartach naszego Albumu uwiecznione ich czyny świecą następnym pokoleniom przykładem męstwa i ofiarności dla sprawy wolności Polski, niech pamięć ich przejdzie, jak na to zasługują, w najdalsze czasy i wieki! —

Dla dalszej informacji nadmieniamy, że w 20-lecie powstania wielkopolskiego, oswobodzenia Pomorza i powstań górnośląskich, wydamy specjalne albumy, które będą zawierały oddzielnie podobizny i rys działalności uczestników powstania w Wielkopolsce, na Pomorzu i na Śląsku i tych wszystkich niepodległościowców, wielce zasłużonych, zdecydowanych bojowników sprawy polskiej, którzy na wiele lat przed wybuchem akcji zbrojnej przygotowywali moralnie i materialnie polskie społeczeństwo do tego historycznego, w dziejach ziem zachodnich i Polski całej przelomowego wydarzenia.

WYDAWNICTWO

ALBUMU PAMIĄTKOWEGO POWSTAŃCÓW
ZIEMI ZACHODNICH RZPLITEJ POLSKIEJ.

Poznań, w listopadzie 1937 roku.

Generał Dywizji

Tadeusz Kasprzycki

Minister Spraw Wojskowych

Zasłużony Bojownik o Wolność Polski

Ew. nr 1/1

Edmund Knoll-Kownacki

Generał Brygady, Dowódca Okręgu Korpusu VII.

Wielki protektor i orędownik powstańców wielkopolskich

Ew. nr 85/3

Stablewski Erazm

płk. rez.

Łukowo p. Łękno

Działalność:

Pierwszy dowódca 17 nast. 25 Pułku Ułanów. Od roku 1921 – 1924 szefem wydziału jazdy w Ministerstwie Spraw Wojskowych. W bitwie pod Warszawą dowodził 8-mą Brygadą Kawalerii.

Odznaczenia:

Virtuti Militari, Krzyż Walecznych 3-krotny i włoski Krzyż św. Maurycego.

Ew. nr 134/5

Działalność:

Organizował 15 pułk Ulanów i był 1-szym dowódcą. Potem był prezesem Kom. Remont. Nr 1. W roku 1920-21 szefem remontu Wojsk. Wlkp. Cpuścił służbę wojsk. 1. IV. 1921.

Odznaczenia:

Odznaka Pam. W. W. —
Krzyż Oficerski Polonia
Restituta i Złoty Krzyż
Zaslugi.

Ew. nr. 364/12

LOSSOW JÓZEF
major w st. sp.
Gryżyna pow. Kościan

Dr CHŁAPOWSKI ALFRED
Ambasador R. P. w st. sp.
Bonikowo, p. Kościan.

Działalność:

Były poseł do Parlamentu Niemieckiego i na Sejm, b. Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych, Dr. juris h. c., członek Rady Robotniczo - Żołnierskiej w Kościanie — obwodowy komendant Straży Ludowej, członek Rady Ludowej i Delegat na Sejm Dzielnicowy w Poznaniu.

Odznaczenia:

Polonia Restituta I i II kl. — Medal „Dziesięciolecia“ — Odznakę Pamiątkową Za Waleczność oraz szereg odznaczeń zagranicznych.

Ew. nr. 253/9

MLICKI IGNACY
ppor. rez. — ziemianin, posiadziiciel dóbr ryc.
Pokrzywnica, pow. Śrem.

Działalność:

Od 1. I. 1919. front północny — walki o Żnin, Łabiszyn, Szubin, Rynarzewo i Brzozę. — Adiutant D-cy II. odcinku w Łabiszynie kpt. Tomaszewskiego, nast. Ign. hr. Mielżyńskiego. — 1. II. 1919. ranny przy ofensywie II. odcinku pod Rudą.

Odznaczenia:

Krzyż Niepodległości.

Ew. nr. 190/7

Karłowski Kazimierz

ziemianin por. rez.

Majątek Cykowo pow. Kościan

Działalność:

W Powstaniu Wielkopolskim w I. Pułku Ułanów Wlkp. Udział w walkach pod Rynarzewem i Szubinem — oraz na froncie Litewsko-Białoruskim.

Odznaczenia:

Odznakę Pamiątkową W. W., Krzyż Walęcznych i Frontu Litewsko-Białoruskiego.

Ew. nr 252/9

Działalność:

27. XII. 1918. P. O. W. Poznań.
22. XII. 1919 — 11 III. 1920.
komendant Obozu Jeńców w
Kaliszu, następnie komendant
P. K. U. w Ostrowie.

Odznaczenia:

Medal „Polska Swemu Obroń-
cy” i Srebrny Krzyż Zasługi.

Ew.nr. 382/13

Ś. p. Galiński Zygmunt

ziemianin — kpt. rez.

* 5. IV. 1885. † 29. V. 1933.

Działalność:

Brał udział w walkach w
Powstaniu Wielkopolskim pod
Szubinem i Wągrówcem.

Odznaczenia:

Odznakę Pam. W. W., Medal
Pam. za Wojnę 1918-21.

Ew. nr. 90/3

Szułdryński Władysław

ziemianin — por. rez.

Prusinowo p. Lubasz pow. Czarnków

z Taczanowskich

Eliza Kurnatowska

Pozarowo p. Wartosław

Działalność:

Praca w Czerwonym Krzyżu we Wronkach w czasie powstania Wlkp. oraz w szpitalu chirurgicznym w czasie inwazji Bolszewickiej. Pomoc w wyżywianiu i pielęgnowaniu rannych żołnierzy.

Odznaczenie:

Krzyż Zasługi Obywatelskiej.

Ew. nr. 91/4

Stanisław hr. Czarnecki

ziemianin

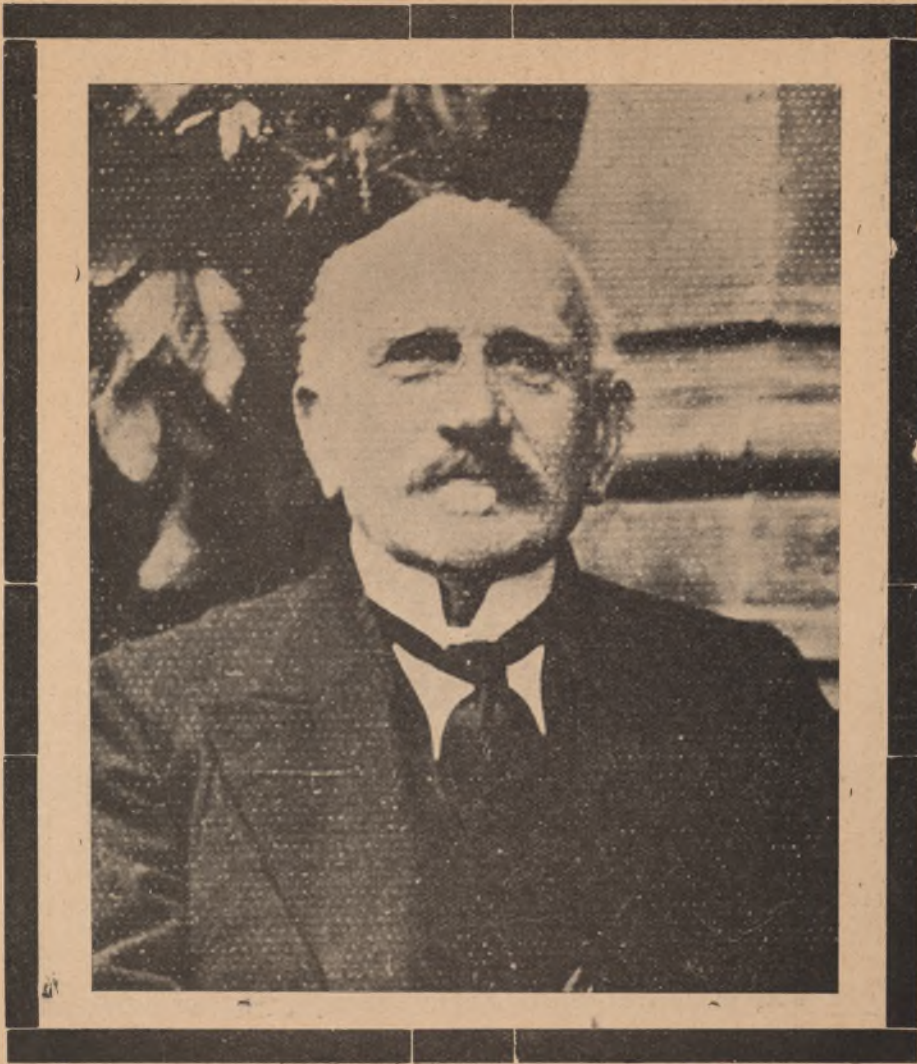
Gogolewo p. Niepart

Stanisław Hr. Czarnecki ur. 19. IX. 1877 r. w Gogolewie pow. Gostyni tworzy, przebywając w 1907 r. w Majętności Dalborowice na Śląsku, ośrodek polskości wśród zupełnie zniemczonej okolicy. W roku 1917 sprzedaje Dalborowice po porozumieniu się z Prezesem Rady Narodowej Ziem Zachodnich Hr. Ludwikiem Mycielskim z Gałowa powiatu szamotulskiego, Polakowi śp. Franciszkowi Karłowskiemu z Mypek powiatu średzkiego, chociaż kupcy niemieccy dawali mu 300 000 mk. więcej. W latach 1917 i 18, osiadłszy w Szczepicach w powiecie szubińskim, bierze czynny udział w zorganizowaniu powstałej Polski, tworząc oddziały Sokoła i nie szczędząc ofiar pieniężnych, daje broń, ludzi i konie na prowadzenie powstania na tym odcinku Wielkopolski.

W dzień Nowego Roku 1919, jeszcze za bytności władz niemieckich, zrywa własnoręcznie tor kolejowy na stacji Szczepice, uniemożliwiając wjazd pociągu pancernego niemieckiego. Pisemny anonim zapowiada straszną zemstę nieprzyjaciela; mimo to, nieustraszony syn Ojczyzny czyni wszelkie wysiłki, aby utrzymać w Szczepicach wojsko polskie, ofiarowując przez szereg tygodni schronienie i żywność i jest pomocnym przy zakładaniu szpitala polowego na miejscu. 28. I. 1919. niemiecki pociąg pancerny z odległości 2 klm. ostrzeliwuje dom mieszkalny i zabudowania folwarczne, czyniąc ogromne straty. Na kilka dni przed tą straszną bitwą, Hr. Czarnecki wysłał niemal wszystkich ludzi folwarcznych pod Kcynię i okolice, dla zasilenia tego odcinka, a sam z żoną i parodniowym synkiem pozostaje na stanowisku, uważając ten swój obowiązek za najważniejszy. Z narażeniem życia dostarcza konno ze Szczepic do Kcyni informacje do Głównej Kwatery i dopiero, gdy warunki życia wśród gruzów i zniszczenia stały się niemożliwe, wywozi żonę i synka do Poznania. Nie długo jednakże tam zostaje i gdy Wojsko Polskie już na stałe zajmuje Szczepice wraca, aby odbudować zniszczone zabudowania folwarczne. Ukończywszy tam prace, przenosi się do majątku rodzinnego Gogolewo, gdzie znowu bierze czynny udział w goszczeniu wojsk polskich na południowym odcinku. 3. III. 19. ofiarowuje na Skarb Narodowy 5 110 marek w złocie, 40 koron, 10 rubli w srebrze i 1 897 marek niemieckich. Od chwili wskrzeszenia Polski, Stanisław Hr. Czarnecki stara się czynnie wypełniać w dalszym ciągu wszelkie obowiązki, które mu przypadły, nie szczędząc ofiar na cele organizacyj społecznych.

Sokół, Strzelec, Towarzystwa Młodzieży rozwijają się wspaniale pod jego opieką, a drużyna harcerska z Krotczyna przez 10 lat spędza swe wakacje w Gogolewie. Zdając sobie sprawę z ogromnej roli jaką odgrywa na Kresach Wschodnich Kościół Katolicki, odbudowuje Hr. Czarnecki Kościół w Mielnicy na Wołyniu. Po śmierci Marszałka Józefa Piłsudskiego funduje tablicę pamiątkową w nowobudującym się domu Strzelca w Gostyniu, w celu uczczenia pamięci tego największego Polaka.

Ew. nr 60/2

† Chełmicki Stanisław

Ziemianin

Zydowo p. Gniezno

Śp. Chełmicki Stanisław wspierał moralnie i materialnie Powstanie Wielkopolskie.

Ew. nr 79/3

Ś. p. Jaczyński Kazimierz

ziemianin — ppor. 3/17 Pułku Ułanów

* 1. XII. 1872

† 22. II. 1935

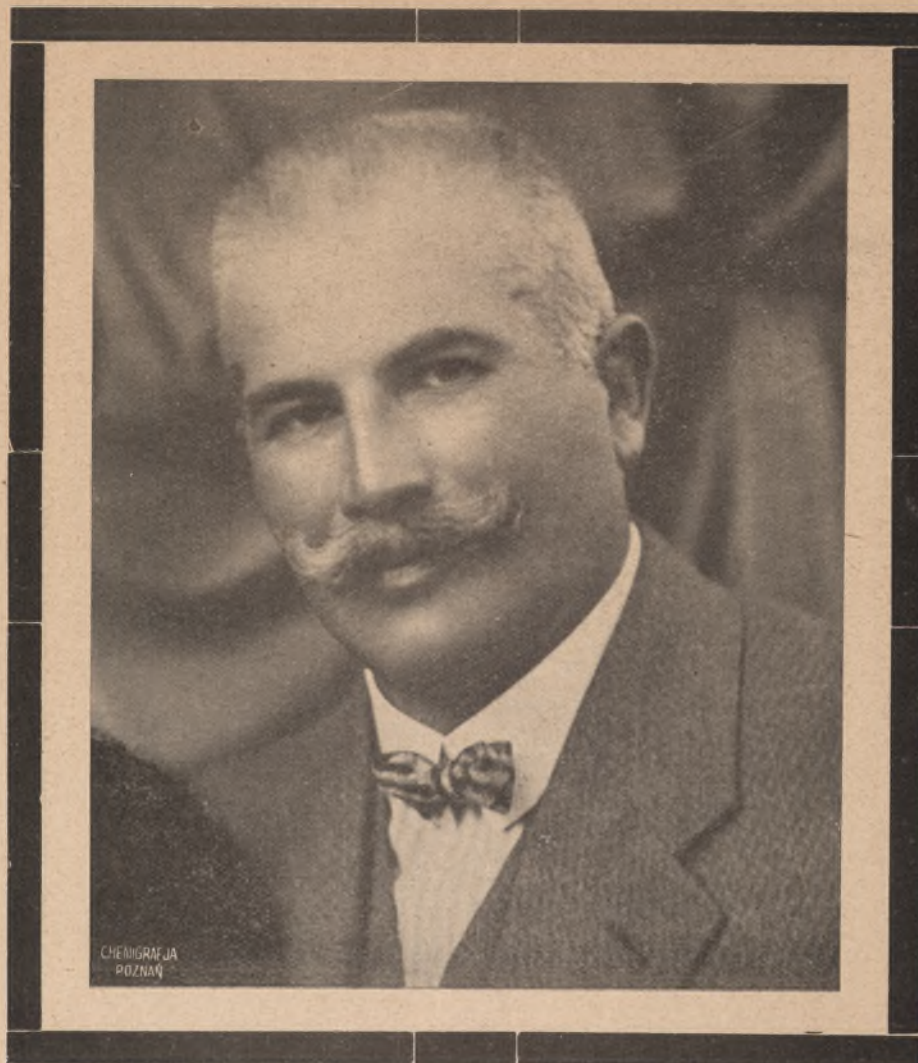
Działalność:

Brał czynny udział w Powstaniu Wielkopolskim i na froncie bolszewickim.

Odznaczenia:

Krzyż Walecznych, Polonia Restituta i Srebrny Krzyż Zasługi.

Ew. nr 419/14

Śp. Mieczysław z Lubrańca hr. Dąbski

posiedziciel ziemski

Ś. p. Mieczysław z Lubrańca Hr. Dąbski urodził się 22. V. 1873 r. w Kołaczkowie powiat Września jako syn Stefana i Zofii z Hr. Czarneckich. Do gimnazjum uczęszczał w Lesznie, gdzie zdał maturę w 1892 r., po czym studiował prawo w uniwersytecie w Heidelbergu i Wrocławiu. Tam też w roku 1897 zdał egzamin referendarski. Po złożeniu egzaminu asesorskiego był syndykiem w Banku Ziemian w Poznaniu.

Po zawarciu związku małżeńskiego z Anielą Mieczkowską z Dobieszewic, oddał się pracy na roli. Będąc szczerym patriotą, brał zawsze żywy udział we wszystkich pracach społecznych, a zwłaszcza tam, gdzie chodziło o utrzymanie ducha i języka polskiego. Szczególnie czynnym był w Kole powiatowym Towarzystwa Pomocy Naukowej im. K. Marcinkowskiego, którego był prezesem przez kilka lat. Zwolniony ze służby wojskowej z powodu choroby ucha, stawiał się natychmiast w czasach przełomowych do dyspozycji Powiatowej Rady Ludowej, na której czele stał wówczas wielki działacz ks. Kurzawski z Pakości. Ta ostatnia powołała go na starostę powiatu mogileńskiego, który to urząd sprawował aż do 1. X. 1926 r.

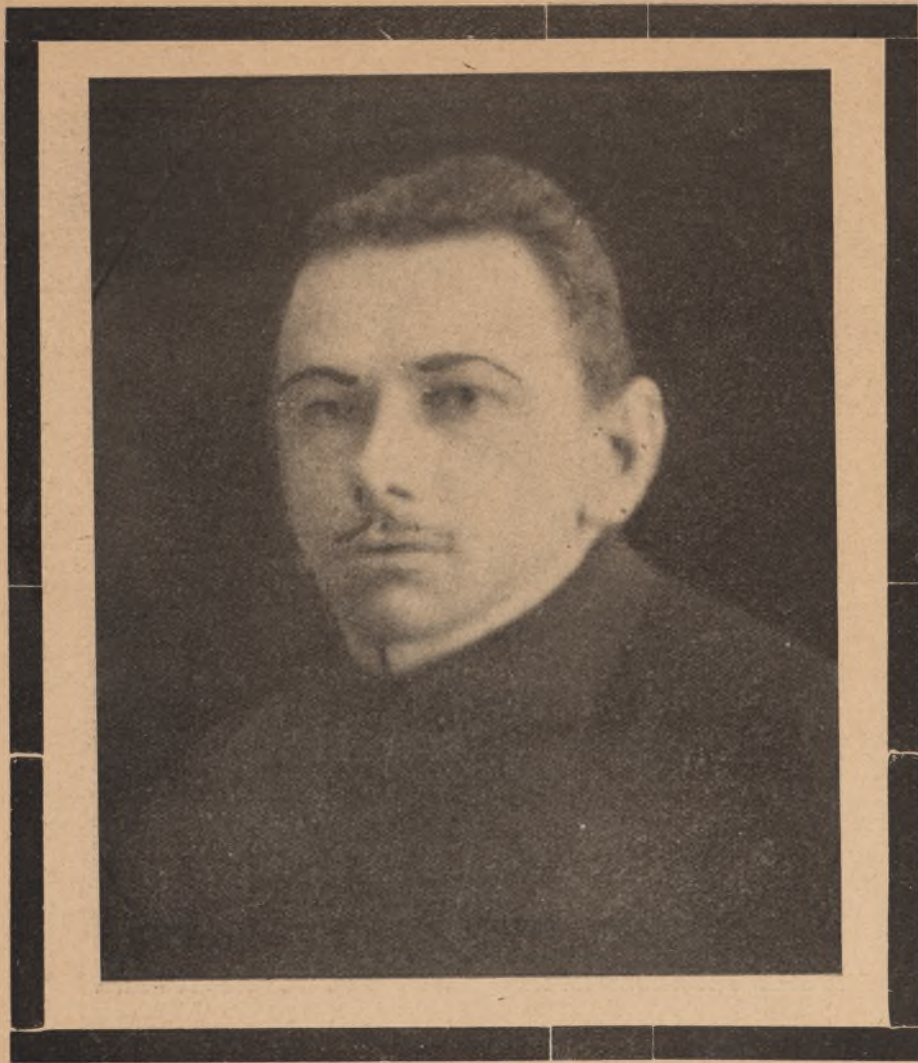
Obowiązki spełniał z największą sumiennością i gorliwością, był wzorem pracowitości i uczciwości, a prawością swego postępowania i rzadkim taktem osobistym zjednywał sobie każdego. Położył też podwaliny i rozbudował aparat administracyjny i polityczny powiatu mogileńskiego.

W rok po ustąpieniu ze stanowiska starosty zmarł nagle na serce w swoim majątku Żabno dnia 8. X. 1927 r.

Powiat mogileński, chcąc uczcić Jego zasługi, nazwał świeżo rozbudowany szpital powiatowy imieniem I-go Starosty Mieczysława Dąbskiego.

W dowód uznania za położone zasługi, ofiarowano śp. Zmarłemu „Krzyż Naczelnej Rady Ludowej“ i „Krzyż Powstańców Wielkopolskich“, wreszcie generał Józef Haller osobiście udekorował Go swoimi „Mieczami Hallerowskimi“.

Ew. nr 421/14

Ś. p. Mukułowski Stanisław

* 3. VII. 1869. — † 27. IX. 1921.

Ś. p. Stanisław Mukułowski z Czerniaka brał gorliwy udział w Powstaniu Wielkopolskim, pomimo, że dla słabego zdrowia nie mógł służyć w wojsku. W r. 1917 należał do Tajnego Komitetu Powiatu Mogileńskiego, którego zadaniem było przygotowanie Powstania i opracowanie przyjęcia władz z rąk niemieckich. Obrany Mężem Zaufania Powiatowej Rady Ludowej, pracował w niej jako członek Komisji Finansowej i Gospodarczej.

Specjalne zasługi położył przy zbieraniu funduszy na wyekwipowanie Powstańców.

W r. 1919 został mianowany przez ówczesnego Prezesa Rejencji Poznańskiej, dr. Celichowskiego, członkiem pierwszego polskiego Wydziału Powiatowego (Mogilno), który to urząd do końca życia piastował.

Od r. 1919 pracował w Głównym Urzędzie Likwidacyjnym w Poznaniu, gdzie opracował 1) Referat, dotyczący wywozu produktów z byłej dzielnicy pruskiej i 2) „Stan i rozwój rolnictwa na ziemiach polskich w okresie 30 lat przed wojną“. Prace te służyć miały za podstawę do traktatów celnych dla przyszłego Rządu Polskiego i jako materiał urzędowy dla delegacji polskiej w Spaa.

Kościelski Władysław

ziemianin

Maj. Wielkie Sepno p. Wolkowo

Objazdy i kontrola frontu z członkiem Rady Ludowej M. Donajem w celu stwierdzenia sytuacji bojowej, podnoszenia ducha i w celach aprowizacyjnych na froncie. Wysyłał na front żywność.

Ew. nr 61/2

Mikulski Zygmunt

ziemianin

Chwałkowo p. Września

W latach 1918/19 organizowanie, ćwiczenie i prowiantowanie Straży Ludowej.

Ew. nr 78/3

Unrug Karol

ziemianin

Cerekwica pow Żnin

Przyjmował uczestników Powstania Wielkopolskiego, żywiąc ich. W razie potrzeby darował żywność i furmanki. Zaopatrywał również i Powstańców na froncie w prowiant i papierosy.

Ew. nr 130/5

Inżynier Dzierzkowski Mieczysław
ziemianin

Maj. Grochowiska Szlach. p. Żnin

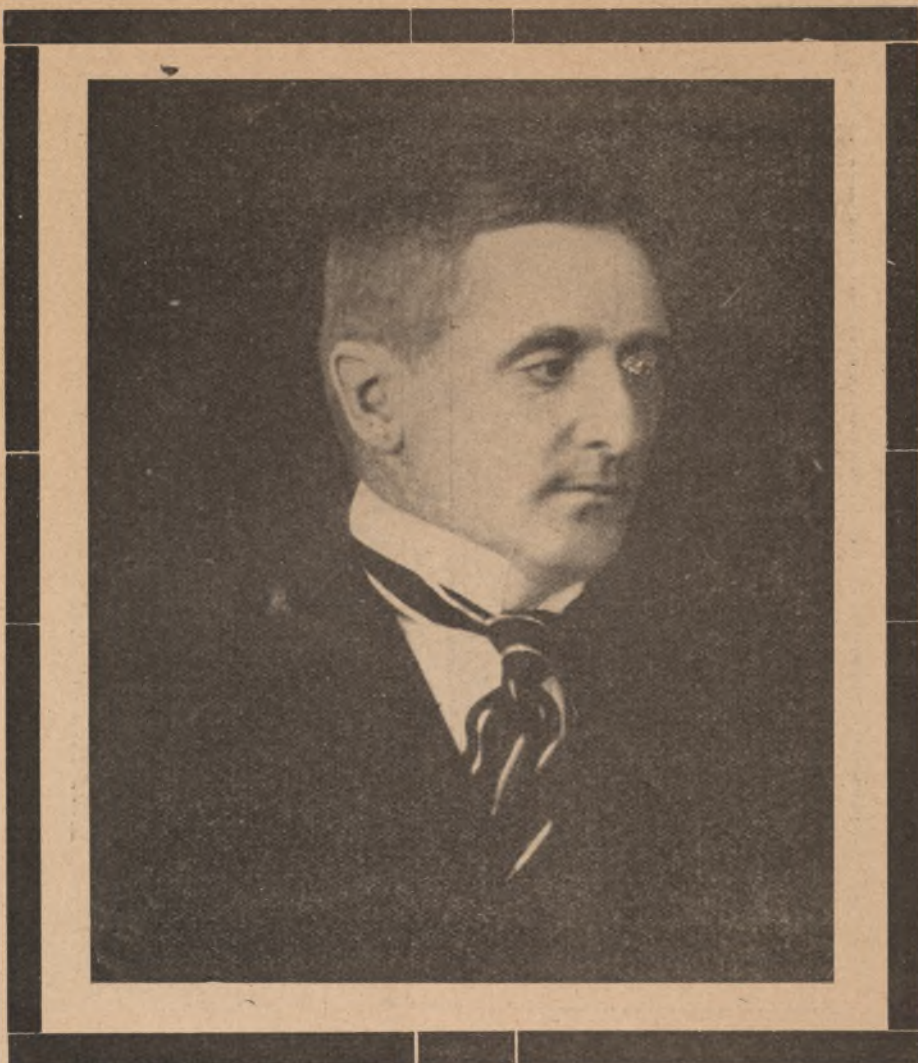
Działalność:

Działał wśród organizacji polskich w Niemczech do roku 1919.

Odznaczenia:

Medal „Dziesięciolecia”.

Ew. nr 132/5

Śp. Ordynat
Teodor z Skrzypna Twardowski

* 28. I. 1882.
† 15. VIII. 1924.

Organizator powstania w powiecie szamotulskim

Ew. 334/12

Ponieważ spełnił wszystko co mu Bóg przykazał, rzekł mu Bóg: Wnijdź do pokoju mego, gdyż widziałem cię sprawiedliwym przed sobą pośród wszelkich narodów.

(Eccl.)

A był mąż sprawiedliwy, którego słowo tak — było tak, a nie — nie.
Przeszedł przez świat, dobrze czyniąc, Bogu i ludziom miły.
Ci, co go znali i kochali, niech się modlą za duszę zmarłego.

KĄKOLEWSKI JAN

major w st. sp.

Poznań, ul. Wrocławska 2 m. 5.

Działalność:

Był komendant Wielkopolskiej Organizacji Niepodległościowej „Żnaw” w Poznaniu. — W czasie rewolucji niemieckiej i powstania Wielkopolskiego komendantem Wydziału Wywiadowczo-Wykonawczego P. O. W. w Poznaniu. Na Wielkopolskim froncie komendantem pododdziału w działaniach nadnoteckich.

Odznaczenia:

Virtuti Militari 5 kl. Krzyż Niepodległości z Mieczami, 4× Krzyż Walecznych, Medal Dziesięciolecia, Za Wojnę i Lotewski.

Ew. nr. 72/3

MARINOWICZ JAN

major w st. sp.

Poznań, Działyńskich 8 m. 6.

Działalność:

Wstąpił ochotniczo w pierwszych dniach powstania Wlkp. do Oddziału ppłk. Kopy w Dopiewie. Po zdobyciu Ławicy zorganizował komp. karab. maszyn. — Dnia 28. I. 1919 r. objął dowództwo baonu zap. w Reducie Grollmanna, szkoląc kadry zapasowe dla tworzących się formacyj, szczególnie dla 10 pułku strzelców Wlkp. (68 p. p.).

Odznaczenia:

Odznaka Pam. W. W., Krzyż Walecznych, Medal za Wojnę 1918/19 i „Dziesięciolecia”.

Ew. nr. 365/13

CZYSZEWSKI KAZIMIERZ

były poseł na Sejm

Poznań — Wierzbicice 51.

Za czasów zaborezych działał w Sokole i Harcerstwie w Berlinie, Bremenie i Lipsku. — Od dnia 18. XI. 1918 współpracował w Radach Ludowych i komp. Szubińskiej w charakterze wywiadowcy — łącznika Poznań—Szubin. — Nast. powołany do Rejencji Pozn. celem spolszczenia administracji. — Był referent Urz. Wojew. Pozn., burmistrz Rawicza i Grodziska. — Inicjator i twórca Korpusu Kadetów w Rawiczu.

Ew. nr. 45/2

SZYFTER ANTONI

kapitan rezerwy

Wiry, pow. Poznań.

Działalność:

Dnia 28 grudnia 1918 r. ochotnik oddziału powstańczego pod dowództwem pułk. Kopy w charakterze dowódcy I. kompanii. Udział w walkach przy zdobywaniu Wolsztyna, pod Zbąszyniem, Jaktorowem, Lipą i Rynarzewem.

Odznaczenia:

Krzyż Virtuti Militari, Krzyż Niepodległości, Srebrny Krzyż Zasługi, 2× Krzyż Walecznych i Medal za Wojnę 1918/19.

Ew. nr. 52/2

† DR ADAM FERDYNAND KARWOWSKI

Profesor Uniwersytetu Poznańskiego — Prezes Związku Lekarzy.

* 22. III. 1873. — † 13. IX. 1933.

Po przebytej chorobie w armii pruskiej wstąpił w stopniu majora do Wojska Polskiego. — Jako ppułk. stał na czele szpitala wojkowego w Poznaniu w latach 1919/21. Ew. nr 20/1

Ks. DOLACZYŃSKI LUDWIK
proboszcz

Hówiec p. Czempin

Działal.: Od 1915—18 kapelanem wojsk. dla żołn. i jeńców woj. Polaków w Poznaniu. 27. 12. 18. udział w org. powst. wlkp. — opieka nad żołn. Powst. i rannymi w w szpitalach. Ew. nr. 27/1

† KOŁODZIEJCZAK WIKTOR
mistrz kominiarski

Działalność: Brał udział w powstaniu Wlkp. od stycznia do 30 czerwca 1919 w charakterze wywiadowcy, czynny udział w bitwach pod Wolsztynem i Zbąszyniem oraz w walkach o Nowy Tomyśl, Kromst i Babi Most.

Odznaczenia: Brąz. Krzyż Zasługi i Krzyż Niepodległości.

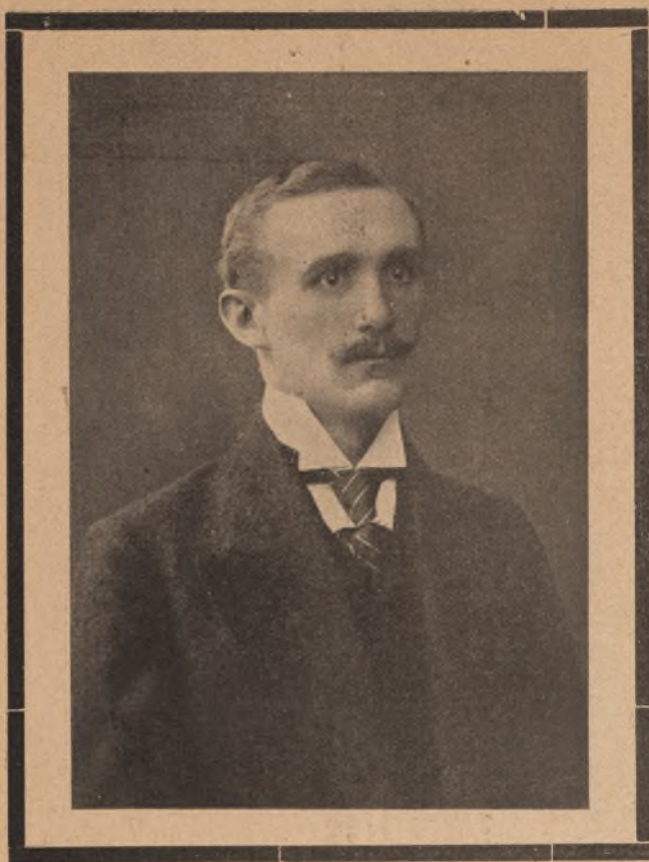
Ew. nr. 17/1

KURDEŃSKI PIOTR
kupiec

Poznań, Półwiejska 38a m. 7.

Działalność: Ochotnik Wojsk Wlkp. Od 6. I. 19. czynny udział w walkach w Łabiszynie i pod Szubinem. Nast. w czyn. służbie w Wągrowcu. Ew. nr. 171/6

† Paluch Kazimierz

dyrektor

Banku Kwilecki, Potocki i Ska S. A. w Poznaniu

* 9. X. 1880. † 7. XI. 1936 r.

Odznaczenia:

Srebrny i brązowy Krzyż zasługi.

Ew. nr. 19/1

Janicki Marian

kupiec

Poznań, ul. Wodna 20 m. 3

Działalność:

Od 9 XI. 1918 r. w P. O. W. jako dowódca kompanii w Powstaniu Wielkopolskim, następnie brał udział w 3-cim powstaniu górnośląskim.

Odznaczenia:

Odznaka Pam. W. W., Brązowy Krzyż Zasługi, Medal Niepodległości, Medal Polska Swemu Obrońcy, Krzyż Nacz. Rady Ludowej, Krzyż miasta Poznania, Gwiazda Górnośląska.

Ew. nr. 93/4

Grupa powstańców wielkopolskich

Oddziału Telegraficznego w Gnieźnie

- 1) Wojciech Stranz, dowódca Oddziału — 2) śp. Józef Czuba — 3) Edmund Elantkowski — 4) Hieronim Cieśliński — 5) Wincenty Kawka — 6) Walenty Smaruj — 7) Bohdan hr. Skarbek-Wójciński — 8) Wincenty Basiński — 9) Władysław Woźniak — 10) Trzcieleński — 11) Liebek — 12) Główka — 13) Cieśliński jun. — 14) Stróżyk — 15) Siejak — 16) Kawczyński

Ku miłej pamięci wspólnych czynów w powstaniu ofiarował

Wincenty Basiński

Ew. nr. 213/8.

**Śp. Stanisław
Rybka-Myrius**

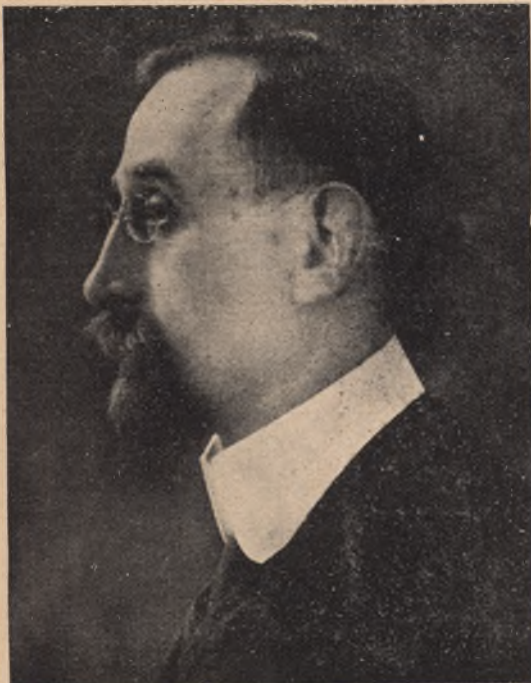
porucznik p. r. - literat

* 13. XI. 1884 † 9. VI. 1937

Działalność:
Były dowódca walk o o-
swobodzenie miasta Po-
znania.

Odnaczenia:
Krzyż Niepodległości, —
Krzyż Walecznych, Sre-
brny Krzyż Zasługi, Ho-
norowa Odznaka Pow-
stania Śląskiego.
Ew. nr. 497/17

PALISZEWSKI BOLESŁAW
ziemianin

Gębice, p. Czarnków.

Działalność:

Współpracował od listopada 1918 r. na terenie po-
wiatu czarnkowskiego w organizowaniu i przygo-
towaniu wstępnego powstania Wlkp. Prezes Rady Lu-
dowej na powiat Czarnków.

Odnaczenia:

Złoty Krzyż Zasługi, — Krzyż Oficerski Orderu
Odrodzenia Polski. Ew. nr. 88/3

BASIŃSKI WINCENTY

Poznań, ul. Skryta 14, m. 3.

Działalność:

Ochotnik Oddziału Telegraficznego w Gnieźnie,
czynny udział w powstaniu na froncie Czarnków, Ro-
manowo, Kruszewo i Walkowice.

Odnaczenia:

Krzyż Naczelnej Rady Ludowej, Odznaka Pamiąt-
kowa W. W. i 14-tej Dyw. Piech. — Krzyż Litewsko-
Białoruski. — Medal Polska Swemu Obrońcy i Dzie-
sięciolecia. Ew. nr. 9/1

STYPIŃSKI JÓZEF

Choraży w st. sp.

Poznań, ul. Szwajcarska 23.

Działalność: Brał czynny udział przy zdobywaniu 6 grenad i ulanów w Poznaniu oraz Ławicy.

Odnaczenia: Polska Swemu Obrońcy. Ew. nr. 2/1

KOSZCZYŃSKI KAZIMIERZ

dentysta

Poznań, Strzelecka 3a m. 6.

Działalność: Dn. 27. XII. 1913. czynny w szeregach Wydziału Wywiadowczego - Wykonawczego P. O. W. przy zajęciu gmachu Muzeum Wielkopolskiego. Udział w walkach przy zamku i placu Świętokrzyskim w Poznaniu

Ew. nr. 10/1

LIS WOJCIECH

przodownik służby śledczej
Poznań, Poznańska 28/30 m. 19.
Działalność: 27 grudnia 1918 do 1. I. 1919. przy Straży Ludowej w Kostrzynie. — 2-4. I. 1919. w Poznaniu przy zdobywaniu koczarskiej 6 grenad. z bronią w ręku.
Odnaczenie: Polska Swemu Obrońcy i medal 10-lecia.
Ew. nr. 3/1

BARTOSZKIEWICZ FRANC.

dypł. drog.

Swarzędz, Rynek nr. 20.

Działalność: W r. 1918 — P. O. W., 27. XII. 18. powstanie w Poznaniu. Początek 1919 ochotnik Wojsk Łączności, Poznań - Cytadela. I-sze Powstanie na G. Śląsku do 1920. Front Litewsko-Białoruski.
Ew. nr. 29/1

† **JABŁOŃSKI ANTONI**

Działalność: Jako członek — współorganizator Straży Ludowej w dzieln. Poznań — św. Łazarz bierze udział w przygotowaniach do powstania a w końcu grudnia 1918 na czele garstki towarzyszy zajmuje łazarski komisariat policji. Nast. w charakterze pierwszego polskiego komisarza policji b. dzielnicy pruskiej pełni urząd do kwietnia r. 1920.
Ew. nr. 32/2

Ks. RATAJCZAK STANISŁAW

proboszcz

Komorniki, p. Poznań.

Działalność: Jako proboszcz w Obrze pod Wolsztynem w latach 1913-27 organizował i zachęcał do walki o wolność. Opiekował się wojskiem na linii front. przechodzącej przez parafię. Poległym urządzał uroczyste pogrzeby.
Ew. nr. 33/2

WIERCHOWIECKI ALFONS

kapitan rez. — rolnik

Maj. Roszkówko, p. Rawicz.

Działalność: Uczestnik Powstania Wielkopolskiego.

Ew. nr. 59/2

WINKLER WINCENTY

ppor. rez.

Poznań, ul. Kolska nr. 12.

Działalność: Czynny w pierwszych dniach powstania przy odbieraniu broni Niemcom. Od stycznia 1919 r. 1 p. a. p. Wlkp. na froncie Szubin i Zduny.

Odnaczenia: Medal „Polska Swemu Obrońcy“, Dziesięciolecia i odznakę W. Wlkp. Ew. nr. 71/3

IWICKI BRONISŁAW

por. rez., kierownik szkoły
Otusz, p. Nowy Tomyśl.

Działalność: W powstaniu d-ca komp. Wolsztyńskiej. 1. I. — 11. 8. 19. komendant miasta i powiatu Wolsztyńskiego, d-ca 2-giej komp. baonu zap. 56 p. p., oficer dyż. przy dow. dworca w Ostrowie i dowódca dworca w Zbąszyniu.
Ew. nr. 95/4

KUREK WALENTY
szofer

Swadzim p. Poznań.

Działalność: W grudniu 1918 r. z polecenia N. R. L. zorganizował zbrojne oddziały Swadzim Wysogotowo, Sobiesiernie, Wielkie Baranowo itd. Mianowany przez N. R. L. i jako taki zorganizował 172 ludzi, których pewien procent wysłano na front pod Zbąszyń. Ew. nr. 12/1

JANKOWIAK JÓZEF
włodarz

Napachanie p. Poznań.

Działalność: Wstąpił jako ochotnik 3. 3. 1919. do 3 p. strz Wlkp. i brał udział w walkach powstańczych pod Ostrowem.

Ew. nr. 13/1

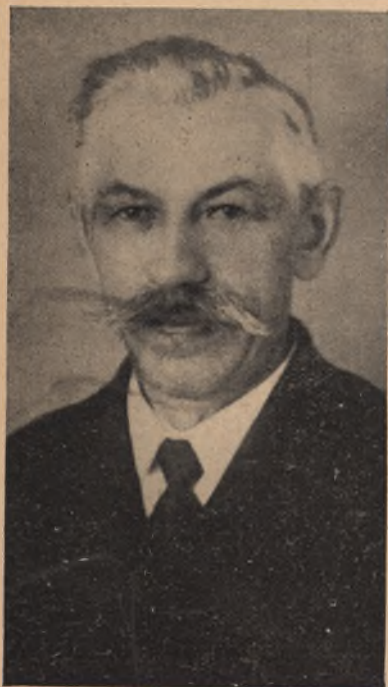
WALUSZ WALENTY

wymiernik

Kiekrz p. Poznań.

Działalność: Brał udział w agitowaniu na rzecz Polski.

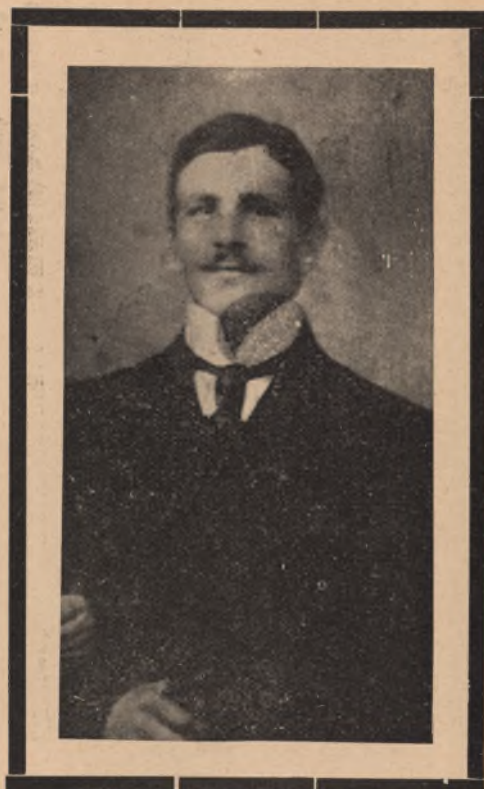
Ew. nr. 14/1

KOŚLAKOWICZ BOLESŁAW
mistrz kołdziejski

Kowalewko, p. Oborniki.

Działalność: Jako inwalida wojny światowej udział 12. 12. 1918. przy zdobywaniu Wągrowca pod komendą majora Grabowskiego wzgl. sierż. Wydrowskiego. Ew. nr. 21/1

† **DREGER MICHAŁ**
robotnik

Popówko p. Oborniki.

Działalność 7. I. 19 r. w komp. Obornickiej, udział w walkach na odcinku Czarnków—Chodzież. W Ujściu przy zdobyciu 2 ciężkich kulom. i zabraniu 20 Niemców do niewoli i 60 Rosjan, którzy mieli być rozstrzelani. Dalej zdobywanie Chodzieży i zabranie 3 miotaczy min.

Ew. nr. 26/1

RADZIMSKI MARCIN
robotnik

Żydowo p. Oborniki.

Działalność: 25. 12. 1918 r. pod Zbąszyniem — przy stacji gołębi pocztowych — komp. teleg. jazdy. Ew. nr. 23/1

Odznaczenia: Odznaka pamiątkowa Wojsk Wielkopolskich.

FRACKOWIAK JAN
rolnik

Jankowo, p. Biskupice.

Działalność: Dn. 2. XII. 1918 r. ochotnik armii Gen. J. Hallera we Francji; od dnia 3. V. 1919 r. udział w walkach pod Lwowem i na powstaniu Górnośląskim.
Ew. nr. 50/2

KOŚLAKIEWICZ JAN
mistrz kołodziejski
Nieczaja, p. Oborniki.

Działalność: 9. I. 1919. walkach pod Czarnkowem kompanii Obornickiej, do dn. 2. II. 1919 r. — Raniony 18. VI. 19. pod Białą Górą 3-ma strzałami w prawa nogę. Ochotnik obrony Lwowa.
Odznaczenia: Krzyż Obrony Lwowa.
Ew. nr. 22/1

SZAŁ MARCIN
ogrodowy

Dzieńmierowo, p. Kórnik.

Działalność: W r. 1918-19 brał udział w ćwiczeniach ochotników w koszarach pod kier. p. Nowaka ze Środy.
Ew. nr. 44/2

SKROBAŁA JÓZEF
mistrz kołodziejski

Kleszczewo, p. Kostrzyn.

Działalność: W grudniu 1918 r. wstąpił do Obr. Kraj. w Kościanie celem oswobodzenia miasta. W styczniu 1919 r. brał udział w rozbrojeniu 2000 żołnierzy niem. W ręce powst. dostało się 200 koni, 2 działa, 4 maszynówki i ekwipunek woj. Dalsze walki pod Przysieką, Bojanowem-St., Lipnem, Włoszakowicami, Zaborowem, Wijewem i Kaszczorem p. dow. kpt. Kirchnera. — Udział w przejęciu Pomorza. Ew. nr 38/2

† CZYŻEWSKI ANTONI
robotnik

* 6. I. 1890. † 7. VI. 1936.

Działalność: W powstaniu 1919 — walki pod Wolsztynem.

Ew. nr. 37/2

DUDZIŃSKI STANISŁAW
robotnik

Ślupia Wielka, p. Środa.

Działalność: Listopad 1918, Rada Żołnierska 6 p. grenadierów. Pod dowództwem kpt. Białoszyńskiego czynny udział w walkach w Poznaniu przy zdobywaniu dworca i urzędu pocztowego w Główniej.
Ew. nr. 35/2

ROSZAK FELIKS
kupiec

Poznań, Matejki 61.

Działalność: B. marynarz, brał udział 4 kompania marynarzy w Powst. Włkp. — Odbicie koszar 6 grenad. i Ławicy oraz 47 p. p. niem. (Straż Bezpieczeństwa).

Odnaczenia: Medal Niepodległości. Medal za Wojnę 1918/21. Medal Dziesięciolecia. Ew. nr 4/1

WOJCIECHOWSKI WOJC.
restaurator

Poznań, ul. Strzelecka 5.

Działalność: Udział przy odbieraniu koszar 6 grenad. i 47 p. p. niem. (Kompania bezpieczeństwa i Straż Ludowa).

Odnaczenia: Medal za Wojnę 1918/1921. Odznaka Wojsk Włkp. Ew. nr. 5/1

JAZY MARCIN
kupiec

Poznań, ul. Gruszkowa 5.

Działalność: W charakterze podofic. i członka rady Robotniczej brał udział czynny i organiz. przy zdobywaniu stacji lotn. w Ławicy a po zdobyciu wstąpił ochotn. do wojsk lotniczych w Ławicy w charakt. st. sierżanta i organizatora w dziale gospod. Ew. nr. 6/1

WOJCIECHOWSKI MICHAŁ
służący

Więckowice, p. Poznań.

Działalność: Udział w powstaniu w kompanii Kościańskiej pod Leszmem. Ew. nr. 11/1

RUMPLEWICZ JÓZEF
mistrz kominiarski
Poznań, Woźna 16.

Działalność: 27. 12. 1918. do 18. 1. 1919 udział w Powstaniu Włkp. W r. 1920 wstąpił ponownie do armii. Ew. nr. 18/1

Odnaczenia: Krzyż powstańczy i R. L. P. oraz medal „Ojczyzna Swemu Obrońcy“.

TYSIAK ANTONI
robotnik

Popówko, p. Oborniki.

Działalność: 8. I. — 5. II. na odcinku Krotoszyn—Zduny. Dn. 6 II. 19. zabrany do niewoli niemieckiej do obozu w Neuhammer. Po powrocie z niewoli udział w walkach pod Kępem i Odolanowem. Ew. nr. 24/1

BRODOWSKI JÓZEF
mistrz stolarski

Swarzędz, Rynek 9.

Działalność: Należał do Straży Ludowej w Swarzędzu w roku 1918-19. Ew. nr. 28/1

KOPASZEWSKI SZCZEPAN
robotnik

Szreniawa, p. Poznań.

Działalność: 11. I. 19. obrona krajowa w Dopiewie. W marcu 1919 pod Zbąszyń. W kwietniu pod Rynarzewo a w czerwcu atak na Bydgoszcz. Ew. nr. 36/2

TACIAK JAN
mistrz ślusarski

(Puszczykówko, p. Poznań.

Działalność: 27. XII. 18. — 6. I. 1919. organizator I-szej komp. ochotniczej w Środzie. 7. I. 19. — 19. II. 1921. stacja lotn. w Ławicy w charakterze st. sierżanta-werk-mistrza. Ew. nr. 46/2

Odnaczenia: Odznakę Wojsk Włkp. Medal za wojnę 1918/19.

SADYS FRANCISZEK
stangret

Tarnowo, poczta Kostrzyn.

Działalność: 26. XII. 1918 udział przy rozbrojeniu 46 p. p. niem. — 1. I. 1919. walki pod Zdziechową, nast. pod Szubinem i Keynią. Ew. nr. 48/2

OLEJNIK WALENTY
rolnik

Dziemierowo, p. Kórnik.

Działalność: Brał udział jako ochotnik 2 komp. Kórnickiej, następnie jako żołnierz w 8 pułku strzelców Włkp. Ew. nr. 53/2

GRYSKA KAZIMIERZ
rolnik

Wysogotowo p. Swadzim

Działalność: Tajna organizacja pod kier. pplk. Kopy Andrzeja; 28. XII. 1918 do 6. I. 1919. rozbijanie poljeji i poczty w Dopiewie. Od 7. I. 19. 1-sza bat. 1 p. a., walki pod Szubinem i Keynią. Ew. nr. 54/2

PIETEREK JÓZEF
kował

Poznań — Nadolnik 7.

Działalność: 27. XII. 1918 do 28. I. 1919. ochotnik straży ludowej — dzielnica VII. 10. II. do 6. IV. 19. udział w obronie Lwowa w 1 p. strz. Włkp.

Odnaczenia: „Orlęta“ i med. „Polska Swemu Obrońcy“.

Ew. nr. 55/2

MAGER JAN
rolnik

Lasek p. Poznań.

Działalność: W okresie Rady Rob. - Żołnierskiej pełnił przez przeciąg 5-ciu miesięcy straż pod dow. pplk. Kopy. — Oddawał żywność dla uczestn. powst. Włkp. Ew. nr. 56/2

GREUDA ANDRZEJ
inwalida wojenny

Poznań, Mazowiecka 21.

Działalność: 27. XII. 1918 jako 80% inwalida (przestrzał przez głowę i lewa strona zupełnie sparaliżowana) brał udział przy zdobywaniu zbrojowni saperów, 6 grenad. i gmachu Dyr. Kolei w Poznaniu. Ew. nr. 57/2

CIUPIŃSKI FRANCISZEK
leśniczy

Lechlin p. Skoki.

Działalność: 1. VII. 19. do 1 p. strz. bytomskich. I-sze powstanie górnośląskie na odcinku Dąbrowa, Sosnowiec, Będzin. Powstanie Włkp. na odcinku Kepno, Wieruszew i Wieluń.

Odnaczenia: Medal za Wojnę 1918/21. Odznakę Powst. Wojsk Włkp. Ew. nr. 62/3

CZAPCZYK ANTONI
rolnik

Słupia p. Środa.

Działalność: 28 grudnia 1918 r. jako zreumatyzmowany żołnierz armii pruskiej, czynny udział w powstaniu w Słupi — alarmując wioskę do obrony przed zaborcami. Następnie pełnienie posterunku. Ew. nr. 63/3

KŁOREK LUDWIK
rolnik

Zemsko, p. Nowy Tomyśl.

Działalność: Dn. 6. I. 1919 r. w kompanii Bukowskiej udział w walkach pod Zbąszyniem.

Odnaczenia: Odznaka Pamiętowa Wojsk Włkp. Ew. nr. 65/3

† PAZGRAT WALENTY
robotnik

Działalność: Dn. 6. I. 1919. udział w walkach kompanii Bukowskiej pod Zbąszyniem. Poległ dn. 9. I. 1919 — pochowany w Słupi.
Ew. nr. 67/3

KALEK JÓZEF
rolnik

Zemsko p. Jeziorki.
Działalność: Dn. 6. I. 1919 ochotnik komp. Bukowskiej, walki na froncie zbąszyńskim i Międzychód.

Odznaczenie: Odznakę W. W.
Ew. nr. 68/3

KALEMMBA JAN
rolnik

Piekary, p. Jeziorki.

Działalność: Ochotnik 1 p. strz. Wlkp. walki pod Leszmem i pod Lwowem.

Odznaczenie: „Orleń” L. 42012.
Ew. nr. 69/3

NOWICKI ANDRZEJ
rolnik

Słupia p. Poznań.

Działalność: 27. XII. 1918 ochotnik grupy ppułk. Kopy w walkach z zaborcą. — Dostarczał bezinteresownie furmanki do oddziałów powstańczych.

Ew. nr. 70/3

STROŻYŃSKI PIOTR
robotnik

Wroneczyn, p. Poznań.

Działalność: Wstąpił ochotniczo 7. I. 1919, do baonu zapas. w Kościanie; udział w walkach pod Leszmem.

Ew. nr. 73/3

WOROCH STEFAN
robotnik

Calais 293 — Francja.

Działalność: W dniu 27. X. 1918 ochotniczo do komp. Bukowskiej — walki na froncie pod Zbąszyniem.
Ew. nr. 74/3

HETMANOWSKI JÓZEF
kował

Wroneczyn, p. Poznań.

Działalność: Dnia 2. I. 19 roku wstąpił ochotniczo do oddziałów powstańczych, — brał czynny udział przy zdobywaniu Urzędu Umundurowania, Dworca i Ławicy.

Odznaczenia: Odznaka Pam. W. W. i Medal za Wojnę.
Ew. nr. 75/3

MICHAŁSKI ANTONI
Buk, p. Nowy Tomyśl.

Działalność: Od 18. XI. 18. do 6. II. 19. ochotniczo w komp. Bukowskiej, 3 p. strz. Wlkp. Trzykrotny ochotnik Wojsk Polskich. 17. IX. 1920 ciężko raniony.

Odznaczenia: Krzyż Walecznych, Odznaka W. W. i Krzyż Litewsko - Białoruski.

Ew. nr. 97/4

CHARCZENKO BAZYLI JAN
bileter Kina Apollo — Poznań
ur. 15. I. 1896. Charbin, Mandż.

Działalność: Uczestnik walk o niepodległość.

Odznaczenia: Medal za Wojnę 1918-21. Odznakę pam. W. W. — Krzyż na Śląskiej Wstędze Waleczności i Zasługi I. kl., „Orleń”, Odznakę hon. Frontu Pomorskiego, Legionu Polskiego w Finlandii, „Honorus Causa”, — Krzyż Ochotn. Legii Powstańców Wolyńskich oraz Partyzantów.
Ew. nr. 135/5

SKOROWIDZ ALFABETYCZNY

Nr b.	nazwisko i imię	nr. ewidencji	strona
1.	Bartoszkiewicz Franciszek	29/1	26
2.	Basiński Wincenty	9/1	25
3.	Brodowski Józef	28/1	29
4.	Ciupiński Franciszek	62/3	30
5.	Czarnecki hr. Stanisław	60/2	12
6.	Czapczyk Antoni	63/3	30
7.	Czyszewski Kazimierz	45/2	22
8.	† Czyżewski Antoni	37/2	28
9.	Charczeńko Bazyli Jan	135/5	31
10.	† Chelmiecki Stanisław	79/3	13
11.	Chłapowski Alfred	253/9	8
12.	† Dąbski hr. Mieczysław	421/14	15
13.	Dolaczyński Ludwik, ks.	27/1	23
14.	† Dreger Michał	26/1	27
15.	Dużyński Stanisław	35/2	28
16.	Dzierzkowski Mieczysław, inż.	132/5	20
17.	Frąckowiak Jan	50/2	28
18.	† Galiński Zygmunt	382/13	10
19.	Grenda Andrzej	57/2	30
20.	Grupa Oddziału Telegraficznego	213/8	24
21.	Gryśka Kazimierz	54/2	30
22.	Hetmanowski Józef	75/5	31
23.	Iwicki Bronisław	95/4	26
24.	† Jabłoński Antoni	32/2	26
25.	† Jaczyński Kazimierz	419/14	14
26.	Janicki Marian	93/4	24
27.	Jankowiak Józef	13/1	27
28.	Jazy Marcin	6/1	29
29.	Kasprzycki Tadeusz, min.	1/1	5
30.	Knoll-Kownacki Edmund, gen.	85/3	6
31.	Kalemba Jan	69/3	31
32.	Kalek Józef	68/3	31
33.	Kakolewski Jan, mjr.	72/3	22
34.	Karłowski Włodzimierz	252/9	9
35.	† Karwowski Adam Ferdynand	20/1	23
36.	Kłorek Ludwik	65/3	30
37.	† Kołodziejczak Wiktor	17/1	23
38.	Kopaszewski Szczepan	36/2	29
39.	Kościeński Władysław	61/2	17
40.	Koślakiewicz Bolesław	21/1	27
41.	Koślakiewicz Jan	22/1	28
42.	Koszczyński Kazimierz	10/1	26
43.	Kurdelski Piotr	171/6	23
44.	Kurek Walenty	12/1	27
45.	Kurnatowska Eliza	91/4	11
46.	Lis Wojciech	3/1	26
47.	Lossow Józef, mjr.	364/12	8
48.	Mager Jan	56/2	30
49.	Marinowicz Jan, mjr.	365/13	22
50.	Michalski Antoni	67/4	31
51.	Mikulski Zygmunt	78/3	18
52.	Mlicki Ignacy	190/7	8
53.	† Mukulowski Stanisław	496/17	16
54.	Nowicki Andrzej	70/3	31
55.	Olejniak Walenty	53/2	30
56.	Paliszewski Bolesław	88/3	25
57.	† Paluch Kazimierz	19/1	24
58.	† Pazgrat Walenty	67/3	31
59.	Pieterek Józef	55/2	30
60.	Radziński Marcin	23/1	27
61.	Ratajczak Stanisław, ks.	33/2	26
62.	† Rybka - Myrius Stanisław	497/17	25
63.	Rozzak Feliks	4/1	29
64.	Rumplewicz Józef	18/1	29
65.	Sadyś Franciszek	48/2	30
66.	Skrobała Józef	38/2	28
67.	Stablewski Erazm, plk.	134/5	7
68.	Stypiński Józef	2/1	26
69.	Stróżyński Piotr	73/3	31
70.	Szał Marcin	44/2	28
71.	Szyfter Antoni	52/2	22
72.	Szudrzyński Władysław	90/3	10
73.	Taciak Jan	46/2	29
74.	Tysiak Antoni	24/1	29
75.	† Twardowski Teodor, ord.	344/12	21
76.	Unrug Karol	130/5	19
77.	Walusz Walenty	14/1	27
78.	Winkler Wincenty	71/3	26
79.	Wierzchowiecki Alfons	59/2	26
80.	Wojciechowski Wojciech	5/1	29
81.	Wojciechowski Michał	11/1	29
82.	Woroeh Stefan	74/3	31

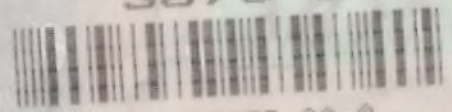
WBP
Opole

*pt.: „Szlakiem zbrodni II.
Opolanie w sprawie katyńskiej.*

*4 listopada br. o godzinie 16³⁰
Miejska Biblioteka Publiczna, Rynek 3*

Wojewódzka Biblioteka
Publiczna w Opolu

3875 \$

001-003875-00-0

